

Crna Gora

Romska naselja 2018

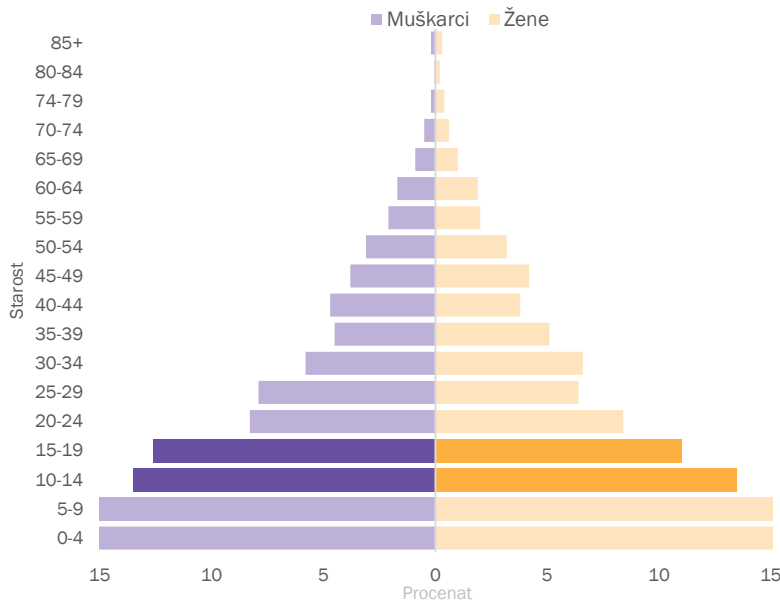
Adolescenti

Multiple Indicator
Cluster Surveys

Adolescentska populacija u romskim naseljima: Uzrast od 10-19 godina

Distribucija stanovništva po godinama i polu u domaćinstvima

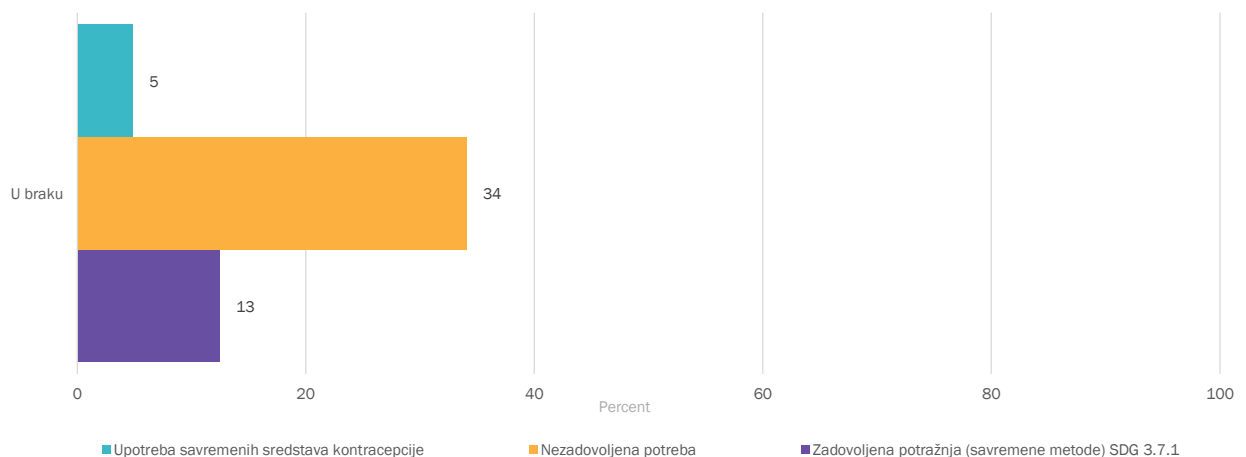
Ovajkratki pregled koji se odnosi na dobrobit adolescenata tiče se ključnih prioritetnih područja za iste:

- Svaki adolescent živi i razvija se
- Svaki adolescent uči
- Svaki adolescent je zaštićen od nasilja i iskorištavanja
- Svaki adolescent živi u bezbjednom i čistom okruženju
- Svaki adolescent ima jednake šanse u životu

Svaki adolescent iz romskih naselja živi i razvija se

Po nekim mjerama, adolescencija predstavlja najzdravije razdoblje u toku života, ali takođe može biti obilježena i prvim pojavama koje mogu imati doživotni uticaj na zdravlje i dobrobit, poput nebezbednog seksualnog ponašanja, ranog rađanja djece i korišćenja psihoaktivnih supstanci. Ipak, dokazano je i da zdravstvene intervencije u ovom periodu imaju dugotrajne efekte. Pristup odgovarajućim kontraceptivnim metodama od ključne je važnosti za sprečavanje adolescentske trudnoće i s njom povezanih posljedica, omogućavajući adolescentima da pređu u odraslu dob sa mogućnošću planiranja trudnoće i vođenja zdravog i produktivnog života.

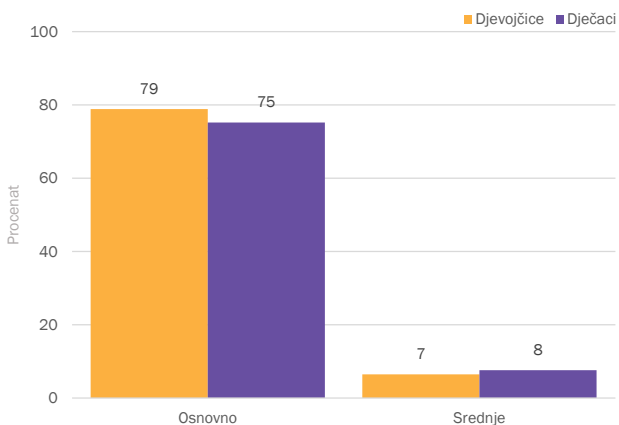
Upotreba savremenih kontraceptivnih sredstava, nezadovoljena potreba i zadovoljena potražnja za modernim metodama: SDG 3.7.1

Procenat djevojaka u dobi 15-19 godina u romskim naseljima koje su trenutno u braku/zajednici i koje koriste (ili čiji partner koristi) kontraceptivnu metodu, procenat onih sa nezadovoljenom potrebom za kontracepcijom i procenat potražnje za savremenim metodama planiranja porodice koji je zadovoljen

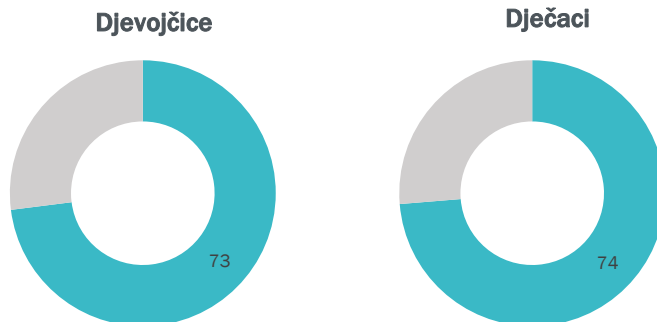
Svaki adolescent iz romskih naselja uči

Stopa redovnog pohađanja nastave

Prilagođena neto stopa pohađanja nastave među adolescentima iz romskih naselja, prema stepenu obrazovanja i polu

Stopa pismenosti

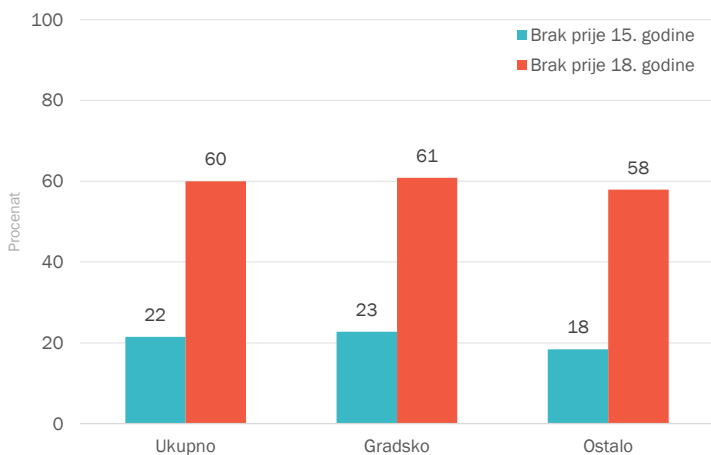
Procenat djevojčica iz romskih naselja u dobi od 15 do 19 godina koje su u stanju da pročitaju kratku jednostavnu izjavu o svakodnevnom životu ili koje su pohađale srednje ili visoko obrazovanje

Procenat dječaka iz romskih naselja u dobi od 15 do 19 godina koji su u stanju da pročitaju kratku jednostavnu izjavu o svakodnevnom životu ili koji su pohađali srednje ili visoko obrazovanje

Kvalitetno obrazovanje i iskustva u školi pozitivno utiču na fizičko i mentalno zdravlje, sigurnost, građanski angažman i društveni razvoj. Ipak, adolescenti se mogu suočiti sa rizicima kakvi su napuštanje školovanja, rani brak ili trudnoća, ili preuranjeni radni angažman.

Svaki adolescent iz romskih naselja je zaštićen od nasilja i iskorištavanja

Dječji brak: SDG 5.3.1

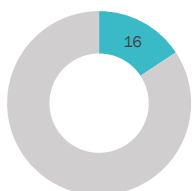

Procenat žena iz romskih naselja u dobi od 20 do 24 godine koje su se prvi put udale ili stupile u zajednicu prije 15. odnosno 18. godine života, prema oblasti

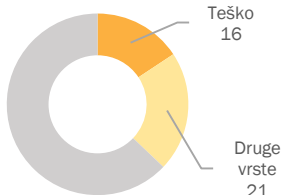
Adolescencija je period povećanog rizika kada je riječ o određenim oblicima nasilja i iskorištavanja. Početak puberteta označava važan prelaz u životu djevojčica i dječaka pri čemu pol, seksualnost i seksualni identitet počinju da dobijaju na važnosti, povećavajući stepen ranjivosti na određene oblike nasilja, posebno kada je riječ o adolescentkinjama. Određene štetne tradicionalne prakse, kao što je sakaćenje ženskih genitalija i stupanje u dječje brakove, često se odvijaju upravo početkom puberteta. Istovremeno, kako djeca ulaze u adolescenciju, ona počinju provoditi više vremena izvan svojih domova i stupaju u intimniju komunikaciju sa širim krugom ljudi, uključujući njihove vršnjake i romantične partnere. Ova promjena u njihovim društvenim okruženjima korisna je u mnogim aspektima, ali ih takođe i izlaže novim oblicima nasilja.

Disciplinovanje djeteta

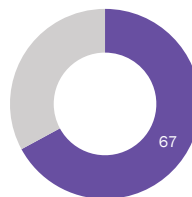
Isključivo nenasilno

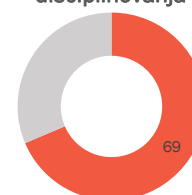
Fizičko kažnjavanje

Psihološka agresija

Bilo koji oblik nasilnog disciplinovanja*

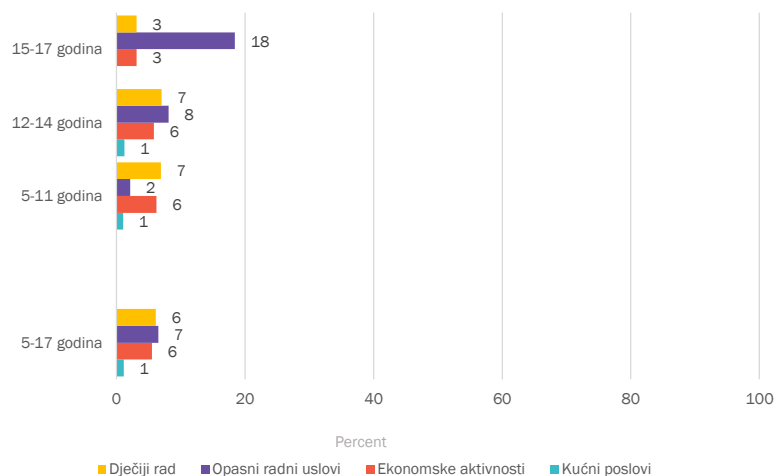

Procenat djece iz romskih naselja u dobi od 10 do 14 godina koja su u proteklom mjesecu doživjela bilo koju vrstu disciplinovanja, prema vrsti disciplinovanja

*Starosno razvrstavanje SDG 16.2.1

Svaki adolescent iz romskih naselja je zaštićen od nasilja i iskorištavanja

Dječji rad: SDG 8.7.1 *

Procenat djece/adolescenata iz romskih naselja starih 5-17 godina koji se bave dječjim radom, prema vrsti aktivnosti i po starosti.

* Definicija dječjeg rada koja se koristi za izvještavanje u vezi s Ciljevima održivog razvoja ne uključuje opasne radne uslove. Ovo predstavlja promjenu u odnosu na prethodno definisani indikator za MICS6. Uz to, prag u pogledu broja sati kućnih poslova promijenjen je tokom realizacije MICS6, zbog promjene u definiciji indikatora Cilja održivog razvoja: sa 28 sati na 21 sat kako za djecu starosti 5-11 godina, tako i za djecu starosti 12-14 godina. U novoj definiciji više ne postoji maksimalni broj sati za kućne poslove koju obavljaju djeca starosti 15-17 godina.

Definicija dječjeg rada

U dobi od 5 do 11 godina: U dobi od 5 do 11 godina: Najmanje 1 sat ekonomskog rada ili 21 sat neplaćenih kućnih poslova sedmično.

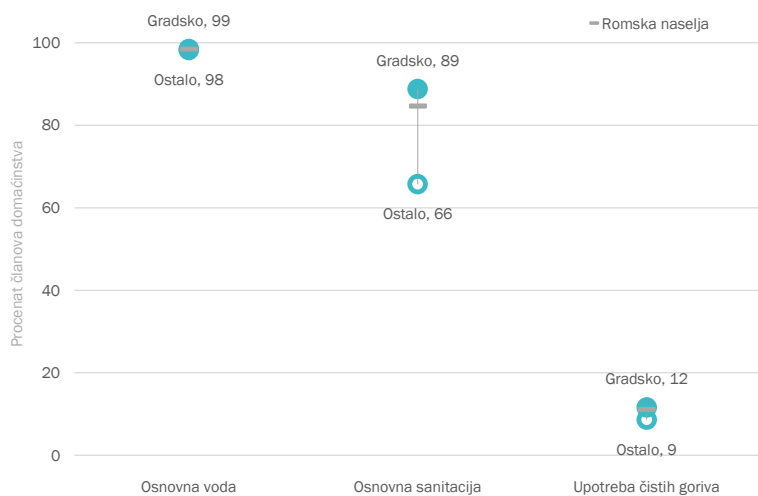
U dobi od 12 do 14 godina: Najmanje 14 sati ekonomskog rada ili 21 sat neplaćenih kućnih poslova sedmično.

U dobi od 15 do 17 godina: Najmanje 43 sata ekonomskog rada ili bilo koji neplaćeni kućni posao.

Ekonomske aktivnosti uključuju plaćeni ili neplaćeni rad osobe koja nije član domaćinstva, rad za porodično poljoprivredno gazdinstvo ili firmu. Kućni poslovi uključuju aktivnosti kao što su kuvanje, čišćenje ili briga o djeci, kao i prikupljanje drva za ogrjev ili donošenje vode.

Svaki adolescent iz romskih naselja živi u bezbjednom i čistom okruženju

Voda, sanitacija i upotreba čistih goriva

Ovdje prikazani podaci odnose se na nivo domaćinstva. Dokazi ukazuju na to da je pristup adolescenata tim uslugama uporediv sa podacima na nivou domaćinstva.

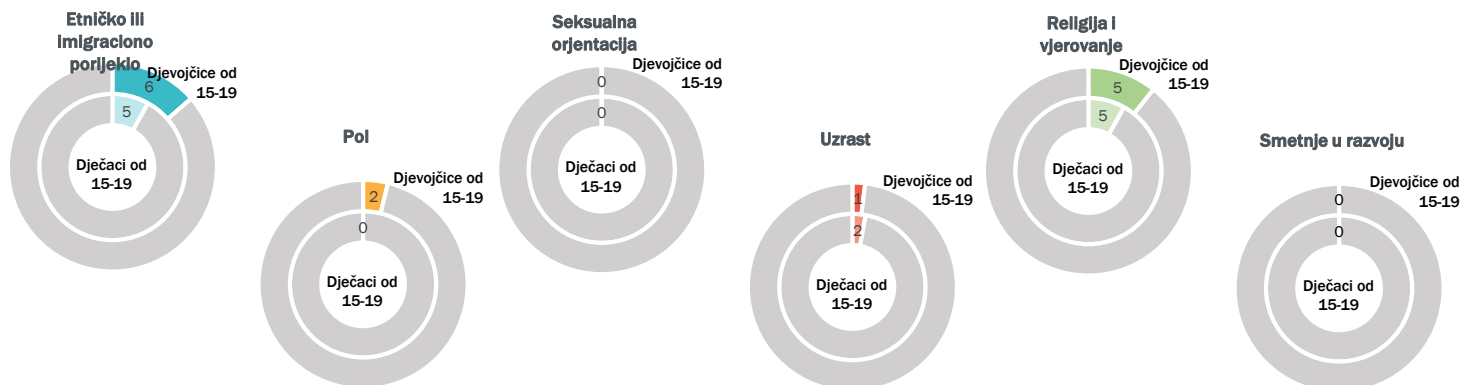
Osnovna voda za piće SDG 1.4: Voda za piće s poboljšanim izvora, pod uslovom da vrijeme potrebno da se dođe do izvora i sa njega vrati nije duže od 30 minuta, uključujući i čekanje. Poboljšani izvori pitke vode su oni koji imaju potencijal za dobijanje bezbjedne vode zahvaljujući prirodni njihovog dizajna i konstrukcije, a uključuju: vodovodnu cijev, bušotine ili kanale, zaštićene ukopane bunare, zaštićene izvore, kišnicu i upakovanu ili isporučenu vodu.

Osnovne sanitarne usluge SDG 1.4.1/6.2.1: Korištenje poboljšanih sanitarnih objekata koji se ne dijele sa drugim domaćinstvima. Poboljšani sanitarni objekti su oni koje su namijenjeni higijenskom odvajanju izlučevina ljudi i koji uključuju: ispiranje/izlivanje u cijev kanalizacionog sistema, septičke jame ili poljski toalet; ventilacijom poboljšan poljski toaleta ili poljske toaleta sa pločama.

Čista goriva SDG 7.1.2: Prvenstveno oslanjanje na čista goriva i tehnologije za kuvanje, grijanje i osvjetljenje prostora

Svaki adolescent iz romskih naselja ima jednake šanse u životu

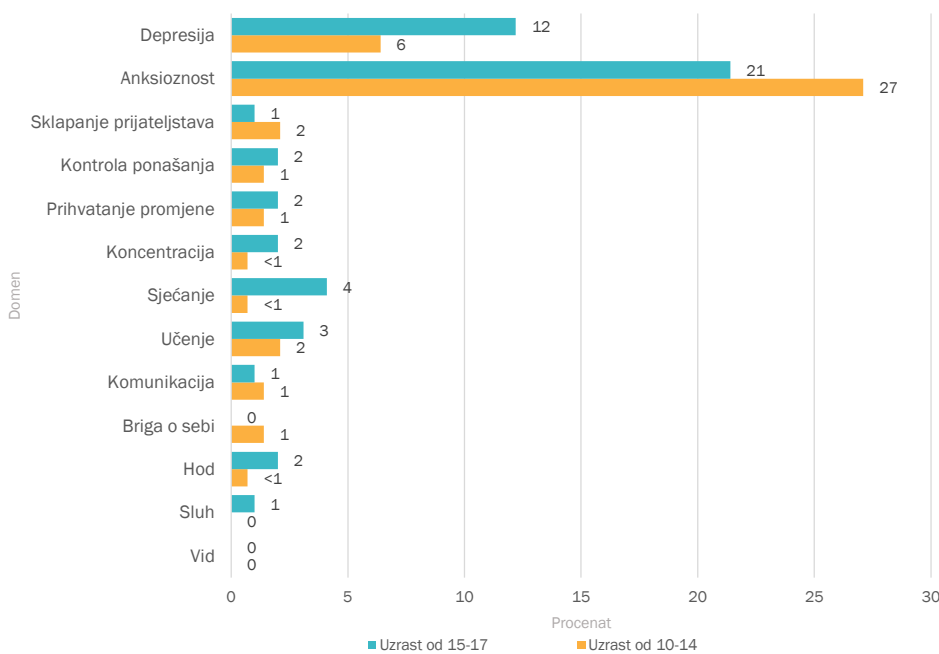
Diskriminacija i maltretiranje

Procenat djevojčica i dječaka iz romskih naselja starosti od 15-19 godina koji su se u posljednjih 12 mjeseci osjećali diskriminiranim ili maltretiranim po osnovu različitih razloga

Svaki adolescent iz romskih naselja ima jednake šanse u životu

Poteškoće u funkcionisanju kod adolescenata

Procenat adolescenata iz romskih naselja koji imaju poteškoće u funkcionisanju, prema domenu i starosti

Ostvarivanje održivog napretka i rezultata u pogledu jednakosti nalaže pristup zasnovan na ljudskim pravima. U srži međunarodnog pravnog okvira za ljudska prava nalazi se načelo nediskriminacije, sa instrumentima za borbu protiv specifičnih oblika diskriminacije, uključujući diskriminaciju žena, starosjedilačkih naroda, migranata, manjina, osoba s invaliditetom i diskriminaciju na osnovu rase i religije, ili seksualne orijentacije i rodno identiteta. Kako se u doba adolescencije počinje snažnije oblikovati individualni identitet, diskriminacija često može biti izraženija, i javljati se u obliku uznemiravanja, maltretiranja ili isključivanja iz određenih aktivnosti. Istovremeno, istraživanja su pokazala da diskriminacija tokom adolescencije ima posebno snažan učinak na hormone stresa, što potencijalno vodi do doživotnih posljedica po mentalno ili fizičko zdravlje.

Djeca i adolescenti sa smetnjama u razvoju jedna su od najmarginalizovanih grupa u društvu. Suočeni sa svakodnevnom diskriminacijom u obliku negativnih stavova, nedostatka adekvatnih politika i zakonodavstva, adolescentima s invaliditetom je suštinski uskraćeno ostvarivanje prava na zdravlje, obrazovanje, pa čak i opstanak.

Ključne poruke

- U ukupnoj distribuciji romske populacije postoji 12 % adolescentkinja i 13 % adolescenata.
- 34 % adolescentkinja starosti od 15 do 19 godina koje su trenutno u braku ili u zajednici imaju nezadovoljenu potrebu za planiranjem porodice.
- 13 % romskih djevojčica starosti od 15 do 19 godina koje su trenutno u braku ili u zajednici imaju potrebu za planiranjem porodice zadovoljenu savremenim kontraceptivnim metodama.
- 79% djevojčica i 75% dječaka osnovnoškolskog uzrasta (na dan početka školske godine) pohađa osnovnu školu.
- Samo 7% romskih djevojčica i 8% romskih dječaka srednjoškolskog uzrasta (na dan početka školske godine) pohađa srednju školu.
- Stopa pismenosti adolescentkinja i adolescenata starosti od 15 do 19 godina iznosi 73%, odnosno 74%.
- Udio žena starosti od 20 do 24 godine koje su se udale prije 15. godine života iznosi 22%.
- 60% žena starosti od 20 do 24 godine vjenčalo se prije 18. godine života.
- 69% adolescenata starosti od 10 do 14 godina doživjelo je neki oblik fizičkog kažnjavanja i/ili psihološke agresije od strane odraslih članova domaćinstva u mjesecu koji je prethodio istraživanju.
- Samo 16% adolescenata starosti od 10 do 14 godina iskusilo je nenasilne metode disciplinovanja.
- 18% adolescenata starosti od 15 do 17 godina radi u opasnim uslovima.
- 5% adolescentkinja i 5% adolescenata starosti od 15 do 19 godina o osjećalo se diskriminisanim ili maltretiranim po osnovu njihove religije ili vjerovanja u periodu od 12 mjeseci prije istraživanja.
- Najveći procenat adolescenata ima funkcionalne poteškoće u domenu anksioznosti; među adolescentima starosti od 15 do 17 godina (21%) i 10 do 14 godina (27%).
- 12% romskih adolescenata starosti od 15 do 17 godina ima funkcionalne poteškoće u domenu depresije.

Istraživanje višestrukih pokazatelja u romskim naseljima Crnoj Gori (MICS) sprovela je Uprava za statistiku Crne Gore tokom 2018. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbijedio je Dječji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, Vlada Crne Gore i UNHCR pružili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podijele odabrani nalazi iz Istraživanja višestrukih pokazatelja u romskim naseljima Crnoj Gori za 2018. godinu, a koji se odnose na Adolescente. Podaci iz ovog kratkog pregleda mogu se naći u tabelama SR.4.1R, SR.6.1RW/M, TM.3.3R, LN.2.3R, LN.2.6R, PR.2.1R, PR.3.3R, PR.3.4R, PR.4.1RW, WS.3.6R, TC.4.7R, EQ.1.2R i EQ.3.1RW/M u Izvještaju o nalazima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izvještaj o nalazima istraživanja za ovu i druge ankete u sklopu istraživanja dostupni su na sljedećoj adresi mics.unicef.org/surveys.